

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

فهرست مطالب

۱- مقدمه.....	۱
۲- سناریوها و روندهای جهانی در حوزه فناوری اطلاعات.....	۴
۲-۱- سناریوها در حوزه فناوری اطلاعات.....	۴
۲-۲- روندهای جهانی در حوزه فناوری اطلاعات.....	۵
۳- ساختار سند راهبردی فناوری اطلاعات جمهوری اسلامی ایران.....	۸
۳-۱- واژگان کلیدی.....	۹
۳-۲- بیانیه ارزش ها.....	۱۰
۳-۳- بیانیه چشم انداز.....	۱۰
۳-۴- بیانیه مأموریت.....	۱۱
۳-۵- حوزه های راهبردی.....	۱۱
الف - "حوزه شهروندان ایرانی - اسلامی".....	۱۳
الف - ۱- تعریف و شناخت.....	۱۳
الف - ۲- هدف بنیادی.....	۱۳
الف - ۳- جهت گیری های راهبردی.....	۱۴
الف - ۴- راهبردها.....	۱۴
الف - ۵- راهبردها و راهکارها.....	۱۵
ب - "حوزه منابع انسانی".....	۱۷
ب - ۱- تعریف و شناخت.....	۱۷
ب - ۲- هدف بنیادی.....	۱۷
ب - ۳- جهت گیری های راهبردی.....	۱۷
ب - ۴- راهبردها.....	۱۸
ب - ۵- راهبردها و راهکارها.....	۱۹
ج - "حوزه تحقیق و توسعه".....	۲۰
ج - ۱- تعریف و شناخت.....	۲۰
ج - ۲- هدف بنیادی.....	۲۰
ج - ۳- جهت گیری های راهبردی.....	۲۱

ج ۴- راهبردها.....	۲۱
ج ۵- راهبردها و راهکارها.....	۲۲
د - "حوزه صنعت فناوری اطلاعات".....	۲۴
د ۱- تعریف و شناخت.....	۲۴
د ۲- هدف بنیادی.....	۲۴
د ۳- جهت گیری های راهبردی.....	۲۴
د ۴- راهبردها.....	۲۵
د ۵- راهبردها و راهکارها.....	۲۶
ه - "حوزه کسب و کار".....	۲۸
ه ۱- تعریف و شناخت.....	۲۸
ه ۲- هدف بنیادی.....	۲۸
ه ۳- جهت گیری های راهبردی.....	۲۹
ه ۴- راهبردها.....	۲۹
ه ۵- راهبردها و راهکارها.....	۳۰
و- "حوزه دولت".....	۳۲
و ۱- تعریف و شناخت.....	۳۲
و ۲- هدف بنیادی.....	۳۲
و ۳- جهت گیری های راهبردی.....	۳۳
و ۴- راهبردها.....	۳۳
و ۵- راهبردها و راهکارها.....	۳۴
ز- "حوزه تعاملات منطقه ای و بین المللی".....	۳۶
ز ۱- تعریف و شناخت.....	۳۶
ز ۲- هدف بنیادی.....	۳۶
ز ۳- جهت گیری های راهبردی.....	۳۶
ز ۴- راهبردها.....	۳۷
ز ۵- راهبردها و راهکارها.....	۳۷
۳-۶ شاخص ها و اهداف کمی.....	۳۹
ضمیمه: تعاریف واژگان کلیدی.....	۴۰

۱- مقدمه

با تصویب و ابلاغ سند چشم‌انداز بیست‌ساله جمهوری اسلامی ایران که تصویر ایران آینده را طراحی نمود، بلوغ فکری و مدیریتی فرهیختگان جامعه اسلامی بروز و ظهور یافت. بدین معنی که جامعه جوان، پویا، مستعد و مدیران هوشمند و مدبر کشور تحولات محیط ملی و جهانی را درک نموده و در تلاش هستند تا دوران گذار توسعه ملی را با سرعت سپری نموده و سطح زندگی جامعه ایرانی را به سطح زندگی جوامع توسعه‌یافته برسانند. این راهبرد ملی در شرایطی طراحی و اجرا می‌شود که اساس رویکرد مدیریت توسعه مبتنی بر چشم‌انداز، الگوی دانش‌پایه می‌باشد.

"ایران کشوری است توسعه‌یافته با جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه، با هویت اسلامی و انقلابی، الهام‌بخش در جهان اسلام و با تعامل سازنده و مؤثر در روابط بین‌الملل".

زیرساخت اساسی مورد نیاز الگوی دانش‌پایه و برخورداری از دانش پیشرفته، شکل‌گیری جامعه اطلاعاتی با بهره‌گیری گسترده و همه‌جانبه از فناوری اطلاعات در کلیه سیستم‌های اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و اقتصادی کشور می‌باشد. رشد و توسعه این فناوری شامل دو بخش توسعه صنعت و فناوری و گسترش کاربری آن در حوزه‌های مختلف بخشی و فرابخشی از قبیل آموزش، بهداشت، پژوهش، تجارت، صنعت، خدمات عمومی (اداری، بانک، بیمه، امور قضایی، گردشگری و...) می‌باشد؛ بطوریکه از این فناوری به عنوان فناوری متحول‌کننده اجتماع و اقتصاد نیز نام برده می‌شود.

تغییر پارادایم جهانی از عصر صنعتی به عصر جهانی شدن ارتباطات و انفجار اطلاعات که عصر فراصنعتی نامیده می‌شود، موجب شکل‌گیری جامعه اطلاعاتی و اقتصاد دانش‌بنیان و مدیریت دانش گردیده است. از این منظر جامعه اطلاعاتی را جامعه‌ای می‌دانند که در آن فناوری‌های ارزان تولید داده‌های دیجیتالی، ذخیره‌سازی، انتقال، فراوری و پردازش آنها استفاده عمومی داشته و این عمومیت‌یافتگی با نوآوری سازمانی، علمی، فنی، تجاری،

¹ فرازی از سند چشم‌انداز بیست‌ساله جمهوری اسلامی ایران

اجتماعی و حقوقی همراه شده و تحولات همه‌جانبه‌ای را در زندگی بشر بوجود آورده است. از دیدگاه کلان، جامعه اطلاعاتی با معیارهای تقویت‌شده در حوزه‌های پنج‌گانه فناوری، اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی ارزیابی می‌گردد که در ادامه این شاخصه‌ها و ویژگی‌ها به طور اجمال معرفی می‌شوند.

• معیار فناوری

کاربرد وسیع فناوری‌های پیشرفته از جمله فناوری پیشرفته مدارات مجتمع (ابرایانه‌ها و حافظه‌ها)، تجهیزات مخابراتی پیشرفته، سامانه‌های خبره، نظام اطلاع‌رسانی مبتنی بر دانش فنی و کتابخانه‌های الکترونیکی از بارزترین مشخصه‌های جامعه اطلاعاتی است. به عبارت دیگر، جامعه اطلاعاتی بر زیرساختی از فناوری‌های تولید، ذخیره‌سازی، پردازش و تبادل اطلاعات بنا نهاده شده است و با سیر تحولات این فناوری‌ها عمق می‌یابد. به همین دلیل یکی از مسیرها برای دستیابی به این جامعه نوین، بکارگیری فناوری‌های مرتبط است.

• معیار اقتصادی

ارزش اقتصادی اطلاعات از مهمترین شاخصه‌های دیگر جامعه اطلاعاتی است. اطلاعات نه تنها باعث بهبود عملکرد بخش‌های مختلف اقتصادی می‌شود، بلکه خود به شکل کالایی با ارزش‌های اقتصادی درآمده و فعالیت‌های مربوط به تولید، ذخیره‌سازی، انتقال و پردازش اطلاعات نیز منجر به ارزش‌افزوده اقتصادی می‌شوند. هر چه نسبت ارزش‌افزوده اطلاعات به ارزش اقتصادی سایر فعالیت‌ها بیشتر شود، صفت اطلاعاتی بیشتر به جامعه تعلق می‌گیرد.

• معیار اجتماعی

چگونگی شکل‌گیری اقشار قوی و ضعیف و حاکم و محکوم در جامعه اطلاعاتی نیز قابل توجه است. تفاوت جامعه اطلاعاتی با جوامع پیشین در آن است که ارزش‌های اطلاعاتی بر ارزش‌های مادی، نژادی و ... غلبه می‌کند و در اقتصاد چنین جامعه‌ای، سرمایه اطلاعات و دانش فنی بر سرمایه منابع برتری می‌یابد. به عبارت دیگر دسترسی به حجم بیشتری از اطلاعات با ارزش، معیار رتبه‌بندی طبقات و اقشار مختلف اجتماعی است.

• معیار سیاسی

در جامعه اطلاعاتی، تمرکز قدرت، نفوذ سیاسی و تحولات اجتماعی ناشی از برخورداری از اطلاعات است و این امر دلیل آشکاری بر مزایا و منافع ایجاد یک قطب اطلاعاتی است. پیامد این امر، تبدیل جامعه (و جوامع) به دو گروه شامل خیل مخاطبان منفعل و صرفاً

مصرف‌کننده از یک سو و شمار قلیلی از محافل برتر و نیز افراد سرآمد کشورها و تولیدکنندگان فعال اطلاعات الکترونیکی از سوی دیگر خواهد بود.

• معیار فرهنگی

بر خلاف آنچه ممکن است در نگاه اول به نظر آید آنچه در جامعه اطلاعاتی در حوزه فرهنگ در حال وقوع است، نه بروز یک فرهنگ به اصطلاح نوپاست که تحول و تغییر اساسی شیوه زندگی را در سراسر جهان به دنبال داشته باشد، بلکه توسعه دامنه تعامل و تقابل گسترده فرهنگ‌ها است. به دلیل ارزش اقتصادی، اجتماعی و سیاسی اطلاعات در جامعه این تعامل بین فرهنگ‌ها، می‌تواند منجر به استیلای فرهنگ‌هایی شود که تأکید بیشتری بر بکارگیری اطلاعات و بی‌پروایی و صراحت در تبادل اطلاعات گوناگون و بویژه مبادله متمرکز اطلاعات در زمینه‌های اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و فرهنگی دارند. به تعبیری اطلاعات به پشتیبانی از فرهنگ‌هایی برمی‌خیزد که گردش آزاد و سریع‌تر و به تبع، جایگاه برتر آن را بهتر تبلیغ و تضمین کنند.

۲- سناریوها و روندهای جهانی در حوزه فناوری اطلاعات

۲-۱- سناریوها در حوزه فناوری اطلاعات

شناسایی روندهای جهانی توسعه فناوری اطلاعات به سیاستگذاران، برنامه‌ریزان، مدیران و تصمیم‌گیران کمک می‌کند تا واقعیت‌های جهان را درک نموده و دانش کافی و لازم از عرصه‌های مختلف فناوری به دست آورند و رویکردهای حاکم و اثرگذار فناوری جهانی را از دو دیدگاه مدیریت و فناوری ارزیابی نمایند.

از نگاه مدیریت کلان جهانی، اولین سناریو، سناریوی سلطه جهانی می‌باشد که با مدیریت قدرت‌های سلطه‌گر و اداره جهان، مبتنی بر جهانی‌سازی در ابعاد مختلف اقتصاد، سیاست و فرهنگ مطرح می‌باشد. طراحان این سناریو، فناوری اطلاعات را مهم‌ترین ابزار برای تحقق اهداف خویش می‌دانند. این سناریو با مخالفت کشورهای جهان مواجه گردید و آنان به اتخاذ تدابیر بازدارنده در حوزه فناوری اطلاعات در مقابل آن پرداخته‌اند.

دومین سناریو، سناریوی پرش است. با توجه به شکاف روزافزون بین کشورهای جوامع توسعه‌یافته یا صنعتی‌شده و جوامع در حال توسعه، رقابت گروه کشورهای "شمال" و کشورهای در حال توسعه "جنوب" شدت بیشتری یافته است. پس از ظهور فناوری اطلاعات، گروهی از کشورهای جنوب توانسته‌اند با بهره‌گیری از این فرصت، شکاف توسعه خویش را با برترین‌های جهان کاهش دهند و سطح شاخص‌های توسعه‌یافتگی را با سرعت بهبود بخشیده و راه دویست‌ساله آنان را در دو دهه طی کنند. به این جهت این سناریو را اصطلاحاً پرش نامیده‌اند.

سومین سناریو، سناریوی پاسخگویی اجتماعی است. با توسعه ارتباطات و پیدایش انواع گرایش‌های سیاسی، سطح توقع مردم در جوامع فقیر و غنی افزایش یافته و مقایسه بین جوامع در حال توسعه با پیشرفته شکل گرفت. این موضوع، مشروعیت و مصونیت دولتها که نقش عمده‌ای در حوزه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی این جوامع دارند را نشانه گرفت. لذا دولتها در تلاشند تا به نیازهای اجتماعی و افزایش سطح رفاه عمومی توجه نمایند. بطوریکه بعضی از دولتهای هوشمند جهان از فناوری اطلاعات برای تأمین این خواسته اجتماعی استفاده مناسب نموده‌اند.

چهارمین سناریو، سناریوی بازار جهانی می‌باشد که عرصه اقتصاد جهانی را هدف گرفته است. بازیگران عمده این سناریو شرکتهای چندملیتی و وابسته به کشورهای پیشرفته هستند

که از موج توسعه فناوری و گسترش بازارها و تنوع محصولات استفاده فراوان برده و مدیریت رقابت اقتصاد و بازار جهانی را بر عهده گرفته‌اند. برخی از کشورهای در حال توسعه نیز از فرصت‌های این سناریو بهره برده‌اند.

۲-۲- روندهای جهانی در حوزه فناوری اطلاعات

از دیدگاه تحولات فناوری، رویکردها و نوآوری‌های مختلفی مورد توجه قرار گرفته که به طور اختصار بررسی می‌گردد.

• همگرایی و یکپارچه‌سازی فناوری‌ها^۱

یکی از رویکردهای مهم فناوری‌ها، یکپارچه‌شدن و همگرا شدن آنها می‌باشد. روند توسعه فناوری اطلاعات بگونه‌ای است که انواع فناوری‌ها این حوزه را به سوی همدیگر همگرا نموده است. در گذشته، حوزه‌های مختلفی چون رسانه، مخابرات و رایانه عرصه‌های متفاوتی محسوب می‌شدند، اما به مرور زمان و در طول سالیان گذشته به سوی یکدیگر همگرا شده و در نتیجه هر کدام باعث هم‌افزایی و پیشرفت دیگری شده است.

• افزایش کیفیت (ظرفیتها)

یکی دیگر از ابعاد روند توسعه فناوری اطلاعات، رشد ظرفیتها است. برای مثال می‌توان به رشد سرعت پردازش که بر اساس قانون مور هر هجده ماه دو برابر می‌شد، اشاره نمود. همچنین افزایش ظرفیت حافظه‌ها و افزایش سرعت تبادل شبکه‌ها نیز در این خصوص قابل ذکر هستند.

• کاهش هزینه‌ها^۲

از ویژگی‌های قابل توجه در توسعه فناوری اطلاعات، کاهش هزینه‌ها و قیمت‌ها به موازات افزایش کیفیت و ظرفیت بوده است. در سایر حوزه‌ها معمولاً افزایش کیفیت و ظرفیت افزایش قیمت را به دنبال دارد؛ در حالیکه در حوزه فناوری اطلاعات این موضوع برعکس شده است. علت کاهش قیمت‌ها از یک سو بزرگتر شدن بازارها و کاهش هزینه‌های اولیه و از سوی دیگر تغییرات فناوری به سمت کاهش وابستگی به اجزای

¹ Integration

² Cost reduction

سخت‌افزاری و گسترش کاربرد بخشهای نرم‌افزاری بوده است. این رویکرد خود انعطاف لازم را برای افزایش کیفیت و کاهش قیمت به همراه داشته است.

• کاهش ابعاد یا کوچک‌سازی^۱

رویکرد بعدی در توسعه فناوری اطلاعات، کوچک‌سازی و کاهش ابعاد است. همانگونه که در انواع محصولات فناوری اطلاعات از جمله رایانه و تلفن‌های همراه جدید مشاهده می‌شود، جهت‌گیری محصولات فناوری اطلاعات در دنیا به سمت کوچک‌شدن است. این جهت‌گیری نیز از این بعد قابل توجه است که افزایش قابلیت و ظرفیت معمولاً مستلزم افزایش ابعاد است ولی در حوزه فناوری اطلاعات به دلیل جهت‌گیری تغییرات سریع فناوری (پردازنده‌ها، حافظه‌ها و شبکه‌های ارتباطی) در راستای کوچک‌شدن، محصولات این حوزه روندی عکس دارند.

• شبکه‌سازی^۲

توسعه ارتباطات و شبکه‌های رایانه‌ای، شرایط جدیدی را برای شبکه‌سازی خدمات، کاربردها و کاربران ایجاد نموده است. هر چه زمان بیشتری می‌گذرد شبکه‌های جدیدی از داده‌ها، خدمات، افراد و . . . تحت عناوین مختلف وبلاگ، شبکه اجتماعی، شبکه تجارت الکترونیک، شبکه اطلاعات چندرسانه‌ای، شبکه خبری و . . . در بستر شبکه‌های رایانه‌ای ایجاد می‌گردد. برای تقویت این رویکرد، تلاش‌های گسترده‌ای در زیرساخت‌ها انجام می‌پذیرد. برای مثال می‌توان به شبکه نسل جدید مخابراتی^۳ یا شبکه محاسبات شبکه‌ای^۴ اشاره نمود.

• هوشمندسازی

این رویکرد به هوشمندسازی کاربردها و نرم‌افزارها برای افزایش رفاه اشاره دارد. ساخت انواع رباتهای هوشمند، طراحی و ساخت انواع نرم‌افزارهای هوشمند برای مقاصد چون ترجمه ماشینی، برنامه‌ریزی، پیش‌بینی، سیستم‌های خبره و . . . قابل ذکر است. اهمیت این رویکرد به قدری است که بعضی از صاحب‌نظران پیش‌بینی کرده‌اند که انقلاب بعدی فناوری اطلاعات، مبتنی بر این رویکرد و در طی قرن بیست‌ویکم اتفاق خواهد افتاد.

¹ Downsizing

² Networking

³ New generation network

⁴ Grid Computing

با بررسی مختصر سناریوها و روندهای مربوط به حوزه فناوری اطلاعات، انتخاب رویکرد فعالانه که بتواند فاصله و شکاف سطح فناوری کشور با جوامع پیشرفته را کاهش دهد، ضروری خواهد بود. بویژه آنکه می‌باید به آرمانها و ارزش‌های مندرج در قانون اساسی و حفظ هویت ملی همت گماشته شود و اهداف چشم‌انداز ۱۴۰۴ هجری شمسی کشور محقق شوند و سیاست‌های کلی شبکه‌های اطلاع رسانی و ارتباطات و اطلاعات کشور و امنیت فضای شبکه و تبادل اطلاعات مورد توجه قرار گیرند. بر این اساس رویکرد تهیه سند راهبردی فناوری اطلاعات کشور عبارت خواهد بود از **"ایجاد جریانی پرشتاب و باسرعت برای پر کردن فاصله فناوری اطلاعات کشور با کشورهای صنعتی از طریق توسعه و تعمیق الگوی دانش پایه ملی و دستیابی به سهم مناسب خدمات و کالاهای فناوری از بازار جهانی و تأمین نیازهای اجتماعی جامعه پویا و متحول ایران اسلامی"** که آن را سناریوی **"توانمند سازی ملی"** برای **ارتقای قدرت رقابت پذیری صنعتی و فنی در عرصه جهانی و تأمین نیازهای ملی در حوزه فناوری** می‌نامیم.

این رویکرد، مسئولیت‌پذیری و فعال بودن همه آحاد جامعه و حاکمیت را مورد توجه قرار داده و موجب بازدارندگی همه‌جانبه در تعامل سناریوی سلطه جهانی می‌شود که از دستاوردهای جهانی سناریوی پرش و مسئولیت‌پذیری اجتماعی استفاده می‌نماید. بنابراین انتخاب اولویت‌های بلندمدت صنعت فناوری در کشور و بازارهای هدف و تدوین راهبرد مناسب گزینش فناوری و افزایش سطح قابلیت آن یک الزام ملی برای همه دست‌اندرکاران نهادها، مؤسسات، شرکتها و اشخاص حقیقی و حقوقی در بخش‌های دولتی و غیردولتی محسوب می‌گردد.

۳- ساختار سند راهبردی فناوری اطلاعات جمهوری اسلامی ایران

ساختار این سند شامل قسمت‌های زیر می‌باشد:

- واژگان کلیدی
 - بیانیه ارزش‌ها^۱
 - بیانیه چشم‌انداز^۲
 - بیانیه مأموریت^۳
 - حوزه‌های راهبردی^۴ فناوری اطلاعات
 - اهداف بنیادین^۵
 - جهت‌گیری‌های راهبردی^۶
 - راهبردها^۷
 - راهکارهای طی کردن راهبردهای هر حوزه^۸
 - شاخص‌ها و اهداف کمی^۹
- که در ابتدا واژگان کلیدی که در این سند مورد استفاده قرار گرفته معرفی شده و سپس به تشریح بیانیه ارزش‌ها، بیانیه چشم‌انداز، بیانیه مأموریت پرداخته می‌شود. در قسمت معرفی حوزه‌های راهبردی فناوری اطلاعات، پس از معرفی ۷ حوزه آن، اهداف بنیادین، جهت‌گیری‌ها، راهبردها و راهکارهای هر حوزه در ذیل آن بیان می‌گردد.

^۱ Core Value Statement

^۲ Vision Statement

^۳ Mission Statement

^۴ Strategic Domains

^۵ Goals

^۶ Strategic Variations

^۷ Strategies

^۸ Alternatives

^۹ Index

۱-۳- واژگان کلیدی

ارزشهای راهبردی

ارزشها تصویر آینده یک کشور را نشان می دهند. ارزشهایی راهبردی تلقی می شوند که ارتباط مستقیم با منافع حیاتی و اولیه و ثانویه یک جامعه داشته، در برگیرنده اصول اعتقادی و اساسی جامعه است و به عنوان اصول راهنما برای همگان، ارزش و اهمیت ذاتی و محوری دارند.

بیانیه چشم انداز

بیانیه چشم انداز تصویری است از وضعیت یک کشور زمانی که به اهداف و راهبردهای خود دست یافته باشد. این بیانیه به نحوی تنظیم می شود که چالشهای راهبردی و هدفهای تعیین شده کیفی در سند، ارتباط مستقیم و معناداری با یکدیگر داشته باشند؛ نیازهای جامعه را در آینده و حال به عنوان هماهنگی بین جامعه و تصویر آینده در بیان کلمات و جملات یکسان نماید و از کلمات و جملات آرمانی، قابل دست یافتنی، ارزشی و مقدس و نهادینه شده برای عبارت پردازی سند استفاده شود.

بیانیه مأموریت

مأموریت اهداف بنیادین کشور را به تصویر می کشد. در حالیکه چشم انداز تصویر کشور پس از نیل به اهداف را نشان می دهد.

حوزه های راهبردی

حوزه های راهبردی، قلمروهای اساسی که نقش محوری در ارتقاء جایگاه کشور در زمینه فناوری اطلاعات دارد را بررسی می کند.

راهبرد

راهبرد، چگونگی حرکت یک کشور در جهت تحقق مأموریت و اهداف تعیین شده را نشان می دهد.

راهکارها

راهکارها، مجموعه ای از بدیل ها به منظور طی نمودن یک راهبرد می باشد.

۳-۲- بیانیه ارزش‌ها

ارزش‌های بنیادی که مبتنی بر آرمان‌های قانون اساسی، سند چشم‌انداز ملی و سیاست‌های کلی فناوری اطلاعات کشور جهت بهره‌گیری گسترده و همه‌جانبه برای رشد و تکامل جامعه و توسعه آینده فناوری اطلاعات می‌باشند عبارتند از:

- * حفظ کرامت انسانی، صیانت از آزادی‌های مشروع و اصول اخلاقی فرد و جامعه
- * گسترش عدالت اجتماعی و اطلاع‌رسانی شفاف
- * تأمین و تضمین امنیت سیاسی، اقتصادی و فرهنگی فرد و جامعه
- * تقویت هویت ایرانی - اسلامی و گسترش زبان فارسی در فضای الکترونیکی
- * تحقق جامعه دانش‌بنیان متکی بر سرمایه اجتماعی
- * تقویت و نهادینه‌سازی الگوی مردم‌سالاری دینی

۳-۳- بیانیه چشم‌انداز

تصویر آینده مطلوب فناوری اطلاعات در کشور با توجه به آرمان‌ها، آرزوها و نیازهای جامعه هم‌جهت با سند چشم‌انداز بیست‌ساله کشور چنین خواهد بود:

«فناوری اطلاعات عامل پیشران در توسعه ملی دانش‌پایه، خلق‌کننده ارزش، فراهم‌کننده فرصت‌های امن و عادلانه برای همه ایرانیان، شکل‌دهنده مدیریت دانش و جامعه شبکه‌ای هوشمند متکی بر هویت ایرانی - اسلامی و کانون پیشرفته فناوری اطلاعات در منطقه جهت نیل به اهداف چشم‌انداز ۱۴۰۴ هجری شمسی می‌باشد.»

۳-۴- بیانیه مأموریت

در راستای تحقق اهداف چشم‌انداز بیست‌ساله کشور و دستیابی به جایگاه اول علمی، فناوری و اقتصادی منطقه و استقرار جامعه دانش‌پایه و دانائی‌محور در توسعه مدیریت فناوری اطلاعات در سطح ملی با تمرکز به سیاست‌گذاری و ساماندهی نظام ملی نوآوری فناوری، بیانیه مأموریت فناوری اطلاعات کشور اینگونه ترسیم خواهد شد:

«فراهم آوردن امکان دسترسی مناسب همه اقشار جامعه به فناوری اطلاعات و آموزش فراگیر جامعه و تربیت منابع انسانی متخصص برای بکارگیری آن در همه ابعاد زندگی و ایجاد فضای رقابتی خلاق برای سازماندهی جامعه‌ی شبکه‌ای و هوشمند که موجب تغییر الگو و روند توسعه ملی از منابع پایه به دانش پایه و شهروندان مسئولیت‌پذیر بالنده در تحصیل ارزش؛ جهت رفع شکاف دیجیتالی ملی با جامعه جهانی گردد.»

۳-۵- حوزه‌های راهبردی

حوزه‌های راهبردی، قلمروهای اساسی که نقش محوری در ارتقاء جایگاه کشور در زمینه فناوری اطلاعات دارد را بررسی می‌کند. تمرکز بر حوزه‌های بااهمیت فناوری اطلاعات و انتخاب اولویت‌های اساسی کشور با توجه به بیانیه‌های مأموریت و چشم‌انداز و تأمین نیازهای حال و آینده جامعه و توجه به تلفیق چهار رویکرد:

- فرصت‌محوری (اهداف چشم‌انداز فناوری اطلاعات)،
- کارکردگرایی (نظام ملی نوآوری فناوری)،
- موضوع‌محوری (بررسی تطبیقی کشورهای منتخب جهان)
- نیازسنجی و مسئله‌محوری (آسیب‌شناسی فناوری اطلاعات در کشور)

در هفت حوزه به شرح زیر تبیین می‌گردد:

"جامعه و شهروندان"، "توسعه منابع انسانی باکیفیت"، "دولت و شیوه مدیریت عمومی و ارائه خدمات و سرویس‌های مورد نیاز و به‌روز در جامعه"، "تحقیق و پژوهش و نوآوری فناوری"، "توسعه صنعت فناوری اطلاعات" و "کسب و کارهای مبتنی بر فناوری اطلاعات" و "چگونگی تعامل محیط ملی و فراملی با شبکه‌های جهانی اینترنت، کشورها، بنگاه‌ها و بازارها".

شکل ۱ - حوزه‌های هفتگانه راهبردی فناوری اطلاعات کشور

در حقیقت اولویت‌های راهبردی، اهداف راهبردی، راهبردها و راهکارها در این فضا و قلمرو با تمرکز در این حوزه‌ها تعیین و تعریف می‌گردد (شکل ۱). در ادامه به ترتیب هر کدام از حوزه‌های نامبرده معرفی و اهداف، راهبردها و راهکارها یا بدیل‌های ارائه‌شده در هر یک از حوزه‌های یاد شده ارائه می‌گردد.

الف - "حوزه شهروندان ایرانی - اسلامی"

الف - ۱- تعریف و شناخت

مفهوم شهروندان به افرادی که مسئولیت‌پذیر، پاسخگو و فعال هستند اطلاق می‌گردد. شهروندان کمک‌دهنده، دارای نقشی مؤثر در فرآیند توسعه ملی بوده و منفعل، ساکن و مددجو نیستند. از این رو حصول اطمینان از کاربرد فناوری اطلاعات در همه ابعاد زندگی و سیستم‌های اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی موجب تحولی بزرگ در شیوه زندگی، کار و فعالیت می‌شود. توانمندی شهروندان در پردازش، ذخیره، انتقال، تولید و بکارگیری داده، اطلاعات و دانش اهمیت به‌سزایی دارد. افراد شایسته، بامهارت، دارای شوق و انگیزش، پاسخگو و نوآور می‌توانند در ارتقاء سطح کیفیت زندگی فردی و اجتماعی یک جامعه وظایف بزرگی را به عهده گیرند. اینگونه شهروندان می‌توانند در بازار جهانی فعالیت نموده و مبادله ثروت و دانش به دور از هیچ‌گونه محدودیت جغرافیایی، فیزیکی و اقتصادی در کوتاه‌ترین زمان و در هر مکانی را داشته باشند و شکل‌دهنده به اقتصاد متنوع و افزایش قدرت رقابت باشند. اینگونه جوامع در بالاترین سطح قرار می‌گیرند و قدرت جذب دانش و استعداد از اقصی نقاط جهان را دارند.

الف - ۲- هدف بنیادی

تحقق جامعه مردم‌سالاری دینی با استفاده از فناوری اطلاعات به منظور تسهیل و دستیابی به عدالت اجتماعی، ارتقاء کیفیت زندگی، رشد فضائل اخلاقی و علمی شهروندان.

مشارکت اجتماعی و تضمین مردم‌سالاری دینی با کاربرد فناوری اطلاعات، موجبات تسهیل، فراگیری، نقش‌پذیری و مسئولیت‌پذیری جامعه را بیشتر نموده و همه آحاد جامعه را قادر می‌سازد که بطور فعال اطلاعات را انتقال دهند، در تسهیم دانش فعالیت نمایند و از طریق شبکه‌های مختلف علمی، فنی، اجتماعی و اقتصادی در فعالیت‌های اجتماعی شرکت کنند. علاوه بر این ایثارگران، جانبازان و معلولان جسمی حرکتی نیز با سهولت بیشتری در جامعه حضور خواهند داشت و فعالیت‌های داوطلبانه و سایر فعالیت‌های اجتماعی با سهولت و گستردگی بیشتری صورت خواهد پذیرفت.

الف - ۳ - جهت‌گیری‌های راهبردی

جهت‌گیری‌های راهبردی در این حوزه به حفظ هویت در فضای الکترونیکی، گسترش و تعمیق آن و اشاعه فرهنگ ایرانی - اسلامی تأکید می‌نماید و به مؤلفه‌های پویای هدایت ملی برای تأثیرگذاری در صدر منطقه و جهان توجه داشته و با اجرای این راهبردها و با بکارگیری فناوری اطلاعاتی و ارتباطی، طرح‌های اقدام، منابع فکری، علمی و فلسفی غنی اسلام و باورهای اجتماعی و اخلاقی را در یک رویکرد فعال به جهان معاصر ارائه می‌نماید. دسترسی به جامعه اطلاعاتی در سطح ملی و منطقه‌ای نیازمند فراهم آوردن فرصت‌های برابر، عادلانه و امن اطلاعاتی برای همه شهروندان است. افراد جامعه بدون ملاحظه زمان و مکان و با استفاده از ابزار گوناگون اطلاعاتی می‌توانند آزادانه با خانواده، دوستان و همکاران در نقاط مختلف کشور و جهان به صورت صوت و تصویر و ویدئو کنفرانس و ... ارتباط برقرار کنند.

الف - ۴ - راهبردها

- الف-۴-۱- توسعه خط و زبان فارسی و اشاعه فرهنگ ایرانی - اسلامی در فضای الکترونیکی.
- الف-۴-۲- فراهم کردن فرصت‌های برابر، عادلانه و امن فناوری اطلاعات برای همه شهروندان.
- الف-۴-۳- افزایش آگاهی عمومی و سواد دیجیتالی جامعه/ تحول جامعه با افزایش آگاهی عمومی و سواد دیجیتالی.
- الف-۴-۴- ایجاد امنیت جامعه، خانواده و اشخاص در استفاده از خدمات الکترونیکی.

الف - ۵ - راهبردها و راهکارها

راهکار	راهبرد
الف-۱-۴- گسترش خط و زبان فارسی در فضای الکترونیکی.	الف-۱-۴- توسعه خط و زبان فارسی و اشاعه فرهنگ ایرانی - اسلامی در فضای الکترونیکی
الف-۲-۴- استانداردسازی و حمایت از توسعه و پشتیبانی خط و زبان فارسی در نرم افزارهای کاربردی و علمی.	
الف-۳-۴- تدوین سیاستها و برنامه‌های پشتیبانی خط و زبان فارسی در نرم‌افزارهای کاربردی و سیستمی وارداتی.	
الف-۴-۱- برنامه ریزی و سیاست گذاری اشاعه فرهنگ ایرانی- اسلامی در فضای الکترونیکی.	
الف-۴-۱-۵- توسعه و تقویت مراکز تولید محتوای فرهنگی الکترونیکی مطابق با آداب و رسوم مناطق مختلف کشور.	
الف-۴-۱-۶- اتخاذ تدابیر لازم برای مقابله با تهدیدات فرهنگ ایرانی- اسلامی در فضای الکترونیکی.	
الف-۱-۲-۴- گسترش شبکه های ارتباطی امن، پایدار، آسان و ارزان برای استفاده عموم.	الف-۲-۴- فراهم کردن فرصتهای برابر، عادلانه و امن فناوری اطلاعات برای همه شهروندان
الف-۲-۲-۴- ایجاد نظام اطلاع رسانی صحیح، سریع و به موقع برای عموم مردم.	
الف-۳-۲-۴- صیانت از حقوق شهروندی در فضای الکترونیکی.	
الف-۱-۳-۴- ترغیب و تشویق احاد جامعه به یادگیری و کسب سواد اطلاعاتی.	الف-۳-۴- افزایش آگاهی عمومی و سواد دیجیتال جامعه/تحول جامعه با افزایش آگاهی عمومی و سواد دیجیتالی
الف-۲-۳-۴- فراهم آوردن امکانات در اماکن عمومی جهت بهره‌گیری از فضای الکترونیک.	
الف-۳-۳-۴- آموزش بهره‌گیری از فناوری اطلاعات به عموم شهروندان.	
الف-۴-۳-۴- افزایش دانش و مهارت همه شهروندان جهت بهره‌مندی از مزایای فناوری اطلاعات در زندگی.	
الف-۴-۳-۵- تقویت فرایند آموزش فناوری اطلاعات برای بزرگسالان.	

راهکار	راهبرد
الف-۴-۱- وضع قوانین مورد نیاز برای حفظ امنیت جامعه، خانواده و اشخاص.	الف-۴-۱- ایجاد امنیت جامعه، خانواده و اشخاص در استفاده از خدمات الکترونیکی
الف-۴-۲- طراحی و به کارگیری سازوکارهای امنیتی و حفاظتی برای حفظ امنیت جامعه، خانواده و اشخاص در فضای الکترونیکی.	
الف-۴-۳- آموزش شهروندان به رعایت نکات ایمنی در فضای الکترونیکی.	
الف-۴-۴- بهره‌گیری از رمز و کدگذاری به صورت گسترده در راستای صیانت از حقوق شهروندان.	

ب - "حوزه منابع انسانی"

ب - ۱ - تعریف و شناخت

قلمرو این حوزه تعلیم و تربیت نیروهای مورد نیاز برای آموزش کاربرد فناوری اطلاعات در تولید دانش، ابزار، مدیریت شبکه‌های ارتباطی، اطلاعاتی و مدیریت داده، اطلاعات و دانش را در همه ابعاد زندگی اجتماعی، فردی، سازمانی و ملی شامل می‌گردد. تربیت متخصصان برای تحقیق و پژوهش در سطوح تحصیلات تکمیلی و مهندسی و مهارت آموزی نیروی کار در صنعت فناوری اطلاعات از محورهای اساسی در این حوزه راهبردی می‌باشد. همچنین حفظ نیروی کار متبحر و متخصص و جلوگیری از مهاجرت نیروهای تحصیل کرده و با مهارت و جذب نخبگان و اساتید از سایر جوامع نیز می‌تواند مورد توجه برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران در این حوزه باشد. بطور کلی این حوزه به تلفیق توسعه منابع انسانی و توسعه صنعت فناوری اطلاعات و ارتباطات تمرکز می‌نماید.

ب - ۲ - هدف بنیادی

ارتقاء سطح دانش و مهارت‌های مورد نیاز فناوری اطلاعات و توسعه منابع انسانی جهت نیل به جامعه دانش پایه.

این هدف به ارتقاء سطح دانش منابع انسانی در سطوح مختلف آموزش رسمی، آموزش شغلی و آموزش فراگیر یا یادگیری فارغ از همه محدودیت‌های جغرافیایی، فیزیکی و اقتصادی تأکید نموده و آموزش در خانه، مؤسسات، محیط کاری و ارائه فرصت‌های جدید آموزشی و ارزیابی فرآیندهای فناوری اطلاعات در کشور را بررسی می‌نماید. تعیین استانداردهای کیفی و کمی برای تربیت منابع انسانی و مدیریت دانش نقش برجسته‌ای برای تحقق این هدف دارد.

ب - ۳ - جهت‌گیری‌های راهبردی

جهت‌گیری‌های راهبردی به آموزش و به‌سازی تخصصی و حرفه‌ای منابع انسانی و سازماندهی مشاغل تخصصی و نیازسنجی برای تأمین نیروهای آینده این صنعت در کشور اشاره دارد. نظام‌های فنی و مهندسی و حرفه‌ای و بازاریابی در رشته‌های آموزشی و مدارس

هوشمند و شبکه‌های ملی و فراملی آموزش را هدف قرار داده که در سطح استانداردهای جهانی بتوانند نیروهای محقق، متخصص، مهندس و مربی و ماهر را تأمین و تربیت کنند.

ب-۴- راهبردها

ب-۴-۱- نیازسنجی و برنامه‌ریزی توسعه نیروی انسانی در حوزه فناوری اطلاعات.
ب-۴-۲- سازماندهی مشاغل و توسعه تشکلهای صنفی، علمی و مهندسی در حوزه فناوری اطلاعات.
ب-۴-۳- آموزش و به‌سازی تخصصی و حرفه‌ای منابع انسانی در حوزه فناوری اطلاعات.

ب-۵- راهبردها و راهکارها

راهکار	راهبرد
ب-۱-۴- برآورد منابع انسانی مورد نیاز آینده حوزه‌های مختلف فناوری اطلاعات.	ب-۱-۴- نیازی و توسعه برآمده‌ریزی توسعه منابع انسانی در حوزه فناوری اطلاعات
ب-۲-۴- توسعه فضا و امکانات آموزشی و سازماندهی ظرفیت های کشور به منظور تأمین و ارتقاء سطح علمی و حرفه ای منابع انسانی در حوزه فناوری اطلاعات.	
ب-۱-۲-۴- ساماندهی مشاغل مورد نیاز فناوری اطلاعات و طبقه‌بندی آنها.	ب-۲-۴- سازماندهی مشاغل و توسعه تشکلهای مهندسی، علمی و صنفی، در حوزه فناوری اطلاعات
ب-۲-۲-۴- فراهم آوردن بستر مناسب برای گسترش انجمن‌های علمی، تشکلهای صنفی در حوزه‌های مختلف فناوری اطلاعات.	
ب-۳-۲-۴- تشکیل سازمان نظام مهندسی فناوری اطلاعات.	
ب-۱-۳-۴- بازآرایی رشته‌های آموزشی و پژوهشی دانشگاهی منطبق با استانداردهای نوین، با توجه به نیازهای توسعه فناوری اطلاعات کشور.	ب-۳-۴- آموزش و حرفه‌ای منابع انسانی در حوزه فناوری اطلاعات
ب-۲-۳-۴- توسعه ظرفیت‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای مورد نیاز برنامه‌های توسعه فناوری اطلاعات توأم با سازماندهی مؤثر منابع و امکانات کشور.	
ب-۳-۳-۴- توانمندسازی دانش‌آموزان در بهره‌گیری از فناوری اطلاعات در تمامی سطوح آموزش عمومی مطابق با استانداردهای روز جهانی.	
ب-۴-۳-۴- تقویت خلاقیت فکری و قدرت ذهنی و تفکر منطقی برای نوآوری در حوزه فناوری اطلاعات.	
ب-۵-۳-۴- تشویق متخصصان فنی و محققین در جهت کشف مرزهای جدید فناوری اطلاعات و افزایش کیفی و کمی این گروه از تحصیل‌کردگان در کشور.	
ب-۶-۳-۴- تسهیل آموزش‌های رسمی مبتنی بر فناوری اطلاعات در مدارس ابتدایی، راهنمایی و دبیرستان‌های کوچک و بزرگ با گسترش شبکه اینترنت و هوشمندی مدارس.	
ب-۷-۳-۴- تقویت تعامل مدارس داخلی با یکدیگر و مدارس خارج از کشور جهت پرورش منابع انسانی در سطح کلاس جهانی.	
ب-۸-۳-۴- حصول اطمینان از بهبود کمی و کیفی سواد اطلاعاتی عموم مردم با نرخ رشد پر شتاب.	
ب-۹-۳-۴- تقویت سیستم آموزش مبتنی بر فناوری اطلاعات بین دبیرستان‌های بزرگ و کوچک و دانشکده‌ها.	

ج - "حوزه تحقیق و توسعه"

ج - ۱- تعریف و شناخت

توسعه مدیریت و فناوری از توانمندی‌های سطح بالای جوامع محسوب می‌گردد. خلاقیت، نوآوری و رخدادهای فناوری اطلاعات به دلیل استعداد انسانی و قدرت نرم‌افزاری جامعه جوان و پویای ایرانی - اسلامی یک ثروت نهفته و آشکار نشده است که می‌تواند تولیدکننده دانش، انباشت و انتقال، کسب و انتشار دانش، فناوری و نوآوری جهت تأثیر فعال به پیشرفت و توسعه جامعه دانش نوپای ایرانی در مقیاس جهانی داشته باشد. ابعاد شهرهای دانش، پارک‌های نوآوری و مراکز کارآفرینی و اشتراک‌گذاری دانش و تبدیل دانش ضمنی به دانش تصریحی و کد شده از مزایای جوامع اطلاعاتی است که از فناوری اطلاعات بهره‌گسترده می‌برند.

ج - ۲- هدف بنیادی

دستیابی به نظام نوآوری فناوری اطلاعات در سطح برتر منطقه و افزایش مستمر و مناسب سهم تحقیق و توسعه از تولید ناخالص ملی.

این هدف با الگوی دانش‌پایه و دستیابی به جایگاه اول علمی و فناوری منطقه‌ای منطبق می‌باشد، زیرا که استقرار نظام نوآوری ملی بر بستر کاربرد گسترده از فناوری اطلاعات قرار دارد. شبکه دانش، مدیریت دانش، تبادل دانش و اجرای پروژه‌های مشترک تحقیقاتی بین دانشگاه‌ها، تیم‌های مطالعاتی و پژوهشی و کرسی‌های علمی و فنی در داخل و خارج از کشور با استفاده از این فناوریها تسهیل گردیده و مرزهای دانش در اقصی نقاط جهان بر محققین گشوده شده است. لذا تلاش برای استقرار نظام نوآوری فناوری اطلاعات و دستیابی به جایگاه اول با توجه به زیرساخت‌های ارتباطی و مزیت‌های انسانی و بازارهای مناسب جهانی برای جامعه ایرانی - اسلامی به صورت بالقوه فراهم است. جهت‌گیریهای راهبردی در این حوزه به هویت فرهنگ تحقیق و بررسی و تکمیل لایه‌های سیاست‌گذاری، تأمین مالی، کارآمدسازی و مؤثرسازی حوزه فناوری اطلاعات پرداخته‌اند. به تقاضامحوری و مأموریت‌گرا نمودن پژوهش‌های کاربردی و توسعه اهمیت داده و به برقراری ارتباط و پیوند

بین مراکز تحقیقاتی و پژوهشی و آزمایشگاه‌های ملی و دانشگاه‌های متخصص در زمینه تحقیقات بنیادی در داخل و خارج از کشور توجه نموده است.

ج-۳ - جهت‌گیری‌های راهبردی

جهت‌گیری که در این حوزه اهمیت دارد، تشکیل نهادهای مالی خطرپذیر جهت حمایت از نوآوری و پژوهش در حوزه فناوری اطلاعات است و تشویق و ترغیب دانشمندان برجسته و الگوسازی آنان برای نسل جوان و فرهیخته را دنبال نموده است. تمرکز بر قطب‌های علمی و پژوهشی و مراکز خدمات نوین و تحقیق و توسعه از دیگر جهت‌گیریهایی است که در راهبردها بوده است. حمایت از محققین و شرکتهای فنی - مهندسی و همکاری بین نهادهای عرضه‌کننده و مصرف‌کننده علم و فناوری و تجاری‌سازی ایده‌های قابل تبدیل به محصول از محورهای راهبردی دیگر در این حوزه می‌باشد. در این حوزه همچنین به بهبود و بازدهی سرمایه‌گذاری در حوزه علم و فناوری و ایجاد انگیزه برای بنگاه‌های کوچک دانش‌محور و حفظ نخبگان و فرهیختگان و جلوگیری از مهاجرت آنان اشاره شده است.

ج-۴ - راهبردها

- ج-۴-۱- تقویت فرهنگ و روحیه تحقیق و توسعه فناوری اطلاعات با صیانت از حقوق محققین و پژوهشگران.
- ج-۴-۲- توسعه نهادها، مراکز و واحدهای علمی، فنی و مهندسی خدمات نوین تحقیق و پژوهش فناوری اطلاعات در کشور.
- ج-۴-۳- تشویق، ترغیب و حمایت از تحقیقات تقاضامحور در حوزه فناوری اطلاعات.
- ج-۴-۴- توسعه شبکه‌های پژوهش و نوآوری در سطح ملی و برقراری ارتباط موثر بین شبکه‌های پژوهش و نوآوری ملی و بین‌المللی.

ج-۵ - راهبردها و راهکارها

راهکار	راهبرد
ج-۴-۱-۱- ایجاد و تقویت نهادهای مالی خطرپذیر در حوزه فناوری اطلاعات جهت حمایت از محققین و پژوهشگران.	ج-۱-۴- تقویت فرهنگ و روحیه تحقیق و توسعه فناوری اطلاعات با صیانت از حقوق محققین و پژوهشگران
ج-۴-۱-۲- تشویق محققین و معرفی پژوهشگران برجسته ملی و حمایت مؤثر و همه‌جانبه از فعالیتهای پژوهشی آنها.	
ج-۴-۱-۳- تدوین الگو، وضع قوانین و ایجاد نظام صیانت از حقوق محققین و پژوهشگران در حوزه فناوری اطلاعات.	
ج-۴-۲-۱- سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی برای تعیین اولویت‌های پژوهش در حوزه‌های فناوری اطلاعات.	ج-۲-۴- توسعه نهادهای مراکز و واحدهای علمی، فنی و مهندسی خدمات نوبن تحقیق و پژوهش فناوری اطلاعات در کشور
ج-۴-۲-۲- توسعه و تقویت قطب‌های علمی و مراکز آینده‌پژوهی، تحقیقاتی و پژوهشی کاربردی در حوزه فناوری اطلاعات.	
ج-۴-۲-۳- ایجاد و گسترش مؤسسات تحقیق و فناوری، واحدهای مشاوره، فنی، طراحی و مهندسی ساخت، بازاریابی و فروش و نوآوری‌های فناوری اطلاعات.	
ج-۴-۲-۴- تأسیس مراکز پژوهش و نوآوری با مشارکت نهادهای پژوهشی خصوصی و تعاونی در حوزه فناوری اطلاعات و حمایت از آنها.	
ج-۴-۲-۵- ایجاد و تقویت شهرک‌ها و پارک‌های علمی و فناوری و مراکز رشد در حوزه فناوری اطلاعات.	
ج-۴-۲-۶- ایجاد انگیزه و مشوق‌های لازم برای ایجاد بنگاه‌های کوچک دانش‌محور.	
ج-۴-۳-۱- حمایت از تجاری‌سازی نتایج تحقیقات و پژوهش در حوزه فناوری اطلاعات.	
ج-۴-۳-۲- فراهم آوردن زمینه‌های شکل‌گیری تقاضا برای تحریک فعالیت‌های تحقیق و توسعه در حوزه‌های اولویت‌دار.	
ج-۴-۳-۳- ایجاد نظام چندجانبه همکاری بین نهادهای تولید دانش، صنعت و دولت بر اساس تقاضامحوری.	
ج-۴-۳-۴- آسیب‌شناسی و رفع موانع موجود در بازاریابی، تولید و صادرات محصولات فناوری اطلاعات.	
ج-۴-۳-۵- بهبود بازدهی سرمایه‌گذاری در حوزه علم و فناوری اطلاعات.	

راهکار	راهبرد
ج-۴-۱- برقراری تنظیمات نهادی شبکه دانش بین نهادها، موسسات، مراکز و واحدهای فناوری اطلاعات داخلی و توسعه روابط مؤثر با مراکز علمی و فنی جهانی به منظور مثبت کردن تراز ملی دانش.	ج-۴-۴- توسعه شبکه‌های پژوهش و نوآوری در سطح ملی و برقراری ارتباط مؤثر بین شبکه‌های پژوهش و نوآوری ملی و بین‌المللی
ج-۴-۲- استانداردسازی فعالیت‌های تحقیقاتی و پژوهشی جهت بالا بردن کیفیت محصولات و خدمات فناوری اطلاعات برای حضور در عرصه‌های منطقه‌ای و بین‌المللی.	
ج-۴-۳- حضور فعال در مجامع تحقیقاتی و پژوهشی بین‌المللی به منظور ارتقاء کیفی پژوهش و نوآوری در کشور.	
ج-۴-۴- تقویت و پیاده‌سازی فرهنگ کارآفرینی، مدیریت نوآوری و مدیریت ریسک در کشور.	
ج-۴-۵- مطالعه، بررسی و پایش مستمر و کسب اطلاع از نوآوری فناوری اطلاعات در سطح جهانی.	
ج-۴-۶- طراحی و اجرای پروژه تحقیقات و فناوری برای تعیین اولویت‌ها و نیازها.	

د - "حوزه صنعت فناوری اطلاعات"

د - ۱- تعریف و شناخت

صنعت فناوری اطلاعات به فراهم آوردن زیرساخت‌های نرم‌افزاری و سخت‌افزاری، جهت تولید بسته‌های نرم‌افزاری و تجهیزات سخت‌افزاری پرداخته و بهره‌گیری از فناوری اطلاعات را ایجادکننده فرصت‌های اشتغال در صنعت و خدمات دانسته و ایجاد محیطی توانمند جهت رشد قوی و پایدار این صنعت را مورد توجه قرار داده است. همچنین استفاده از فناوری اطلاعات جهت توسعه صنایع در سایر حوزه‌های تولید ملی را توصیه نموده و این صنعت را پیش‌تاز صنایع نوین در کشور دانسته است. سازماندهی خوشه‌ای فعالان در حوزه فناوری اطلاعات در سرتاسر کشور و بهره‌گیری از توانمندی و مهارت نیروی انسانی کشور برای خلق ارزش در این زمینه می‌تواند سهم ایران را از بازار جهانی این صنعت افزایش دهد. تشویق شرکت‌ها بدون در نظر گرفتن اندازه آنها به واسطه بهره‌گیری کامل از فناوری اطلاعات، آنها را قادر خواهد ساخت تا با مشتریان در سراسر کشور و جهان مبادلات تجاری داشته باشند.

د - ۲- هدف بنیادی

دستیابی به صنعت برتر فناوری اطلاعات به منظور کسب سهم عمده بازار منطقه و تأمین نیازهای داخلی با حضور فعال در عرصه بین‌الملل.

هم‌اکنون این صنعت در جهان جوان و بازارهای آینده آن رو به گسترش می‌باشد. زیرساخت‌های لازم در کشور فراهم است و نیروی انسانی تحصیل‌کرده که توانایی تولید محصول و خدمات نوین بسته‌های نرم‌افزاری و ارائه خدمات کاربردی را در سطح جهانی داشته باشد، تربیت شده است. سهم ایران از بازارهای روبه‌رشد منطقه جهانی بسیار ناچیز است و تأثیر کاربرد این فناوری در همه سیستم‌های اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی یک فرصت راهبردی برای جامعه ایرانی است که بهره‌گیری به‌موقع از این فرصت می‌تواند ظرفیت‌های اجتماعی، اقتصادی و زیرساخت‌های ارتباطی کشور را بهبود بخشد.

د - ۳- جهت‌گیری‌های راهبردی

رویکرد این حوزه، توانمندسازی صنعتی کشور در حوزه فناوری اطلاعات به عنوان پیش‌ران توسعه ملی می‌باشد که بر افزایش سهم بازارهای فراملی با افزایش توانایی

رقابت‌پذیری و تقویت بخش غیردولتی در کشور، حمایت از حرفه‌های صنعتی و شبکه‌های علمی، فنی، صنعتی و اجتماعی و رفع انحصارات و تکیه بر شایستگی‌های کلیدی جامعه ایرانی در شکل‌دهی به صنایع پیشتاز فناوری اطلاعات به عنوان یک حوزه راهبردی تمرکز دارد. ارتقاء کیفیت محصولات، وضع قوانین تسهیل‌کننده و اولویت‌بخشیدن به سهم بازارهای منطقه‌ای و جهانی، تقدم نسبت به تأمین نیازهای داخلی و حضور فعال در عرصه بین‌المللی از جهت‌گیری‌های کلی مطرح در این حوزه می‌باشد.

د-۴- راهبردها

- د-۴-۱- دستیابی به سهم مناسب از بازار جهانی کالا و خدمات فناوری اطلاعات.
- د-۴-۲- ایجاد فضای رقابتی کسب‌وکار برای تولیدکنندگان کالا و خدمات در حوزه فناوری اطلاعات.
- د-۴-۳- سازماندهی اقتصادی - فنی صنایع پیشتاز فناوری اطلاعات در کشور با رویکرد شبکه‌ای و خوشه‌ای.

د-۵- راهبردها و راهکارها

راهکار	راهبرد
د-۴-۱-۱- انتخاب بازار هدف به منظور صدور محصولات و خدمات فناوری اطلاعات.	د-۱-۳- دسترسی به سهم مناسب از بازار جهانی کالا و خدمات فناوری اطلاعات
د-۴-۱-۲- حمایت و پشتیبانی سیاسی و اقتصادی از تولید و عرضه کالا و خدمات در حوزه فناوری اطلاعات.	
د-۴-۱-۳- ارتقاء کیفیت محصولات و خدمات فناوری اطلاعات جهت رقابت پذیری صادرات آنها.	
د-۴-۱-۴- وضع قوانین و مقررات تسهیل کننده صادرات محصولات و خدمات فناوری اطلاعات.	
د-۴-۱-۵- بسترسازی برای تولید محصول و خدمات مشترک بین بنگاه‌های ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی.	
د-۴-۱-۶- جذب سرمایه‌گذاری مستقیم بومی و خارجی در حوزه فناوری اطلاعات.	
د-۴-۱-۷- ایجاد صندوق‌ها و بنگاه‌های سرمایه‌گذار مخاطره‌آمیز جهت کمک به ایده‌های نوآورانه فناوری اطلاعات.	
د-۴-۲-۱- ایجاد نظام استانداردسازی و ارزیابی کیفی کالا و خدمات فناوری اطلاعات.	د-۱-۴- ایجاد فضای رقابتی کسب‌وکار برای تولیدکنندگان کالا و خدمات در حوزه فناوری اطلاعات
د-۴-۲-۲- برگزاری همایش‌ها و نمایشگاه‌ها و حمایت مالی و معنوی از تولیدکنندگان کالا و خدمات.	
د-۴-۲-۳- برقراری ثبات، پایداری و امنیت مناسب فعالیت‌های اقتصادی در حوزه فناوری اطلاعات.	
د-۴-۲-۴- نفی انحصار و رانت جهت ایجاد فرصت‌های مناسب و برابر، توأم با شفاف‌سازی اطلاعات برای فعالین اقتصادی صنعت فناوری اطلاعات.	
د-۴-۲-۵- بکارگیری فناوری اطلاعات در تمامی شرکت‌ها بدون در نظر گرفتن اندازه آنها جهت گسترش مبادلات تجاری با مشتریان در سراسر کشور و جهان (گسترش بازار).	

راهکار	راهبرد
د-۳-۴-۱- سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و وضع قوانین مناسب برای حمایت از امنیت سرمایه‌گذاری در صنعت فناوری اطلاعات.	د-۳-۴-۳- سازماندهی اقتصادی - فنی صنایع پیشتر فناوری اطلاعات در کشور با رویکرد شبکه‌ای و خوشه‌ای
د-۳-۴-۲- توسعه و تقویت شرکت‌ها و مراکز تولید محصولات حوزه فناوری اطلاعات با رویکرد شبکه‌ای و خوشه‌ای.	
د-۳-۴-۳- استفاده از فناوری اطلاعات به عنوان توانمندساز جهت توسعه صنایع در سایر حوزه‌های اقتصادی و اجتماعی.	
د-۳-۴-۴- تقویت پیوند بنگاه‌های کوچک و متوسط در زنجیره ارزش صنعت فناوری اطلاعات و کاربرد.	

هـ - "حوزه کسب و کار"

هـ - ۱- تعریف و شناخت

دامنه این حوزه مشتمل بر کلیه فعالیتهای اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، گردشگری، علمی، آموزشی و درمانی و ... می باشد. کاربرد فناوری اطلاعات در سایر بخشهای اجتماعی و اقتصادی موجب تسهیل در ارائه خدمات، کاهش هزینه های تولید، انتشار فناوری، توسعه تجارت الکترونیک و کاهش میزان ترافیک عمومی و مصرف انرژی و آلودگی محیط زیست می گردد که می توان تحت عنوان اطلاعات مدار کردن کسب و کارها از آن نام برد. این حوزه بر بانکداری الکترونیکی، دولت الکترونیکی، تجارت و بازرگانی الکترونیکی، آموزش الکترونیکی، مدیریت دانش، کارآفرینی، تشکیل شرکتهای مجازی و دانشگاههای الکترونیکی تأکید داشته و منازل هوشمند، سازمانهای چابک و کار از راه دور و در خانه و شبکه سازی فعالیتهای کسب و کار را پوشش می دهد که می توان آن را دانش پایه کردن کسب و کارها نام نهاد.

هـ - ۲- هدف بنیادی

**ارتقاء سطح بهره‌وری ملی و بهره‌گیری از فرصت‌های فراملی با
چابک‌سازی فعالان اقتصادی مبتنی بر فناوری اطلاعات جهت کسب
جایگاه اول اقتصاد منطقه‌ای.**

کاربرد فناوری اطلاعات به عنوان توانمندساز برای چابک‌سازی، انعطاف‌پذیری و گسترش شبکه‌های ارتباطی، اطلاعاتی و الکترونیکی و پیوند شبکه‌ای دفاتر کار، شرایط ویژه‌ای را فارغ از سن و جنس ایجاد نموده و افراد می‌توانند در محل مورد نظر خود زندگی کنند، بدون اینکه نیازمند روشهای حمل‌ونقل فیزیکی باشند و از این طریق کاهش هزینه‌ها و ارتقاء بهره‌وری ملی را به دنبال خواهد داشت.

بهره‌گیری از شبکه‌ها در فعالیتهای تولیدی، توزیعی و بخش اقتصادی موجب صرفه‌جویی در منابع انرژی خواهد شد و بدین‌وسیله فشار بر محیط کاهش می‌یابد و چابکی نیروی کار و ارتقاء کیفیت مدیریت و انعطاف‌پذیری سازمان‌ها در شرایط محیطی پیچیده و

توأم با عدم اطمینان، ثبات و پایداری بیشتری به دنبال خواهد داشت. هدف دیگر ایجاد فرصتهای کسب‌وکار در این حوزه نوظهور و عصر فراصنعتی برای جوامع جوان و تحصیلکرده است که ایران اسلامی می‌تواند در این مسیر هم پیشتاز کشورهای منطقه باشد.

ه-۳- جهت‌گیری‌های راهبردی

تقویت کارآفرینی، افزایش بهره‌وری، بازنگری و مهندسی مجدد فرایندهای سازمانی، صنعتی، خدماتی و تولیدی با کاربرد گسترده فناوری اطلاعات یکی از اهداف اساسی این حوزه می‌باشد. همچنان که توسعه کسب‌وکار الکترونیکی نیز از اولویت برخوردار است؛ توسعه فعالیت‌های رقابتی و گسترش نظام اطلاع‌رسانی شفاف امکانی مناسب برای کارآفرینان ملی خواهد بود. گسترش زیرساختها و نیاز روزافزون جامعه امکان سرمایه‌گذاری جدید در این فعالیتها را فراهم نموده است.

ه-۴- راهبردها

- ه-۴-۱- کارآفرینی با بهره‌گیری از فناوری اطلاعات و ایجاد فضای مناسب کسب‌وکار رقابتی جهت اخذ سهم مناسب از بازارهای جهانی.
- ه-۴-۲- افزایش بهره‌وری با استفاده از فناوری اطلاعات در تولید کالا و خدمات.
- ه-۴-۳- چاپک‌سازی فرایندهای کسب‌وکار با استفاده از فناوری اطلاعات.
- ه-۴-۴- شفاف‌سازی و قابلیت اعتماد و اطمینان جامعه به کسب‌وکار الکترونیکی.

ه-۵- راهبردها و راهکارها

راهکار	راهبرد
ه-۱-۴- بسترسازی مؤثر برای توسعه کسب‌وکار، عرضه محصولات و خدمات در سطح ملی و بین‌المللی با بهره‌گیری از فناوری اطلاعات.	ه-۱-۴- کارآفرینی با بهره‌گیری از فناوری اطلاعات و ایجاد فضای مناسب کسب‌وکار رقابتی جهت اخذ سهم مناسب از بازارهای جهانی.
ه-۲-۴- کارآفرینی در حوزه‌های کسب‌وکار الکترونیکی با توسعه زیرساختهای فناوری اطلاعات.	
ه-۳-۴- توسعه خوشه‌ها و شبکه‌های کسب‌وکار با بهره‌گیری از فناوری اطلاعات.	
ه-۴-۴- گسترش و پیوند جامعه شبکه دفاتر کار برای انتخاب شغل افراد فارغ از شرایط سنی و جنسی جامعه.	
ه-۱-۲-۴- گسترش کاربرد فناوری اطلاعات در واحدهای تولیدی و خدماتی.	ه-۲-۴- افزایش بهره‌وری با استفاده از فناوری اطلاعات در تولید کالا و خدمات.
ه-۲-۲-۴- بکارگیری فناوری اطلاعات در شفاف سازی نظام اطلاعاتی تولید کالا و خدمات.	
ه-۳-۲-۴- بستر سازی مناسب با بهره گیری از فناوری اطلاعات در جهت ارتقاء سطح بهره وری ملی و بخشی.	
ه-۴-۲-۴- تلاش در جهت گسترش شبکه ها و فعالیت های اقتصادی و کار از راه دور جهت کاهش مصرف منابع انرژی، ترافیک و فشار بر منابع محیطی.	
ه-۵-۲-۴- کاربرد فناوری اطلاعات در افزایش سرعت مبادلات پر حجم و باارزش.	
ه-۶-۲-۴- تشکیل بازارهای ترکیبی "بنگاه به بنگاه" و "بنگاه به مشتری" در ابعاد داخلی و خارجی.	
ه-۷-۲-۴- تقویت بخش خصوصی با بهره‌گیری از فناوری اطلاعات در بازاریابی و گسترش بازارهای بدون مرز.	
ه-۱-۳-۴- بازنگاری و سازماندهی فرایندهای کسب‌وکار مبتنی بر کاربرد یکپارچه فناوری اطلاعات.	ه-۳-۴- چابک‌سازی فرایندهای کسب‌وکار با استفاده از فناوری اطلاعات.
ه-۲-۳-۴- معماری سازمانی مبتنی بر فناوری اطلاعات جهت چابک‌سازی کسب‌وکار.	
ه-۳-۳-۴- پیوند بین بخش فناوری اطلاعات و سایر بخش‌های اقتصادی جامعه.	

راهکار	راهبرد
هـ - ۱-۴-۴- ایجاد نظام مالی، بانکی، گمرکی، بازرگانی، تجاری و حمل و نقل و ... یکپارچه تجارت الکترونیکی.	هـ - ۴-۴- شفاف‌سازی و قابلیت اعتماد و اطمینان جامعه به کسب‌وکار الکترونیکی.
هـ - ۲-۴-۴- ایجاد نظام بیمه‌ای در خصوص تجارت الکترونیکی.	
هـ - ۳-۴-۴- ایجاد نظام صدور گواهی و احراز هویت الکترونیکی مطمئن.	
هـ - ۴-۴-۴- کسب اطلاع مستمر از روندهای بازار و فناوری.	

و- "حوزه دولت"

و- ۱- تعریف و شناخت

دامنه فعالیت دولت در زمینه فناوری اطلاعات به اولویتهای حاکمیتی در زمینه ارائه خدمات عمومی، قانون‌گذاری، سیاست‌گذاری، معماری سازمان‌های دولتی و گسترش زیرساختهای نرم‌افزاری و سخت‌افزاری مربوط می‌شود. توسعه مدیریت دانش با بهره‌گیری از فناوری اطلاعات و برقراری امنیت فضای الکترونیکی تبادل اطلاعات کشور در این حوزه قرار دارد. توسعه دولت الکترونیکی، استقرار نظام نوآوری ملی و ایجاد شبکه‌های مادر زیرساخت ارتباطی از دیگر محورهای مورد توجه در این حوزه می‌باشد. بازنگری دولت در فرآیندهای کاری و بازمهندسی سازمانها و ساختارها و افزایش سواد اطلاعاتی کارکنان دولت و کاهش زمان و هزینه خدمات به شهروندان نیز در این حوزه قرار می‌گیرد. دولت بهره‌بردار نیست بلکه بسترساز، حمایت‌کننده، هماهنگ‌کننده و ناظر در چارچوب رقابت‌های سالم و ایجادکننده فرصت‌های دسترسی برای همه آحاد جامعه است.

و- ۲- هدف بنیادی

فراهم نمودن زیرساخت‌های (نرم و سخت) امن و مطمئن و تنظیمات نهادی در سطح استانداردهای جهانی به منظور نیل به دولت الکترونیک و تحقق جامعه دانش‌محور.

دستیابی به جامعه دانش‌محور یکی از اهداف اساسی دولت است تا بتواند رضایت عمومی را فراهم آورد و سطح توسعه‌یافتگی کشور را ارتقاء دهد. فراهم آوردن زیرساخت‌های سخت‌افزاری با پهنای باند پرسرعت، ارزان، مطمئن و امن از دیگر اهداف این حوزه می‌باشد. همچنین تحول در نظام اداری و کاهش بوروکراسی اجتماعی نیز در این حوزه مورد توجه قرار گرفته است. افزایش آگاهی‌های عمومی و برقراری مدیریت یکپارچه ملی متناسب با مقتضیات فضای الکترونیکی داخلی و خارجی و گسترش فرهنگ کاربرد صحیح فناوری اطلاعات از دیگر اهداف دولت می‌باشد.

و-۳- جهت‌گیری‌های راهبردی

جهت‌گیری اساسی راهبردهای این حوزه متکی بر تفکیک وظایف حاکمیت و تصدی در فناوری اطلاعات است. تلاش روزافزون برای شکل‌گیری جامعه اطلاعاتی و جامعه دانش پایه متناسب با اهداف سند چشم‌انداز بیست‌ساله از دیگر محورهای جهت‌گیری در این راهبردها می‌باشد. بهبود ساختار سازمانی دولت و تحول در ساختار موجود و تشکیل دولت الکترونیکی متناسب با شرایط اجتماعی و توانمندی‌های فناوری اطلاعات نیز مورد انتظار این حوزه می‌باشد. مدیریت تحول ملی مبتنی بر کاربرد فناوری اطلاعات، از جهت‌گیریهای کلان راهبردهای این حوزه است.

و-۴- راهبردها

- و-۴-۱- مدیریت تحول اداری کشور مبتنی بر فناوری اطلاعات.
- و-۴-۲- نهادینه‌سازی مدیریت عالی دانش و اطلاعات در سازمان‌های دولتی.
- و-۴-۳- تدوین قوانین توسعه‌دهنده و تسهیل‌کننده فناوری اطلاعات برای بهره‌گیری فراگیر جامعه.
- و-۴-۴- استانداردسازی و یکپارچگی سیستم‌ها و نظامات فناوری اطلاعات و ارتباطات در کشور.
- و-۴-۵- استقرار نظام ملی نوآوری فناوری اطلاعات در کشور با تنظیمات نهادی کارآمد و موثر.
- و-۴-۶- استقرار نظام امنیت فضای الکترونیکی تبادل اطلاعات کشور.
- و-۴-۷- ایجاد شبکه‌های مادر زیرساخت ارتباطی امن و مطمئن برای دسترسی ارزان‌آحاد

و ۵- راهبردها و راهکارها

راهکار	راهبرد
و-۱-۴- بهره‌گیری از فناوری اطلاعات در اصلاح نظام اداری (اجرایی، قضائی و تقنینی) کشور متناسب با مقتضیات فضای الکترونیکی و گسترش سیستمهای بدون کاغذ.	۱-۴- مدیریت تحول اداری کشور مبتنی بر فناوری اطلاعات
و-۲-۴- تدوین برنامه‌های اجرایی و طراحی نظام ارزیابی با تعیین شاخص‌های عملکرد فناوری اطلاعات در جهت تحقق اهداف چشم‌انداز بیست‌ساله کشور.	
و-۳-۴- افزایش سواد اطلاعاتی کارکنان دولت جهت تحقق دولت الکترونیک.	
و-۴-۴- طراحی حکومت و ساختار سازمانی جامعه اطلاعاتی درون سازمانی، بین سازمان‌ها و فراسازمانی با ارتباطات الکترونیکی.	
و-۵-۴- در دسترس همگان بودن آسان اطلاعات مدیریت عمومی در خانه و محل کار.	
و-۱-۲-۴- ارتقاء جایگاه مدیریت فناوری اطلاعات در دستگاه‌های اداری (اجرایی، قضائی و تقنینی).	۲-۴- نهادینه‌سازی دانش مدیریت عالی در اطلاعات و سازمان‌های دولتی
و-۲-۲-۴- ایجاد و توسعه سیستم مدیریت دانش در سطح سازمان جهت به اشتراک‌گذاری دانش، مهارت‌ها و تجربیات کارکنان دولت.	
و-۱-۳-۴- اصلاح و وضع قوانین جهت تسهیل و تسریع در توسعه و کاربرد فناوری اطلاعات متناسب با قدرت کنترل بازار.	۳-۴- تدوین قوانین توسعه‌دهنده و تسهیل‌کننده فناوری اطلاعات برای بهره‌گیری فراگیر جامعه
و-۲-۳-۴- تدوین استانداردهای مورد نیاز حوزه فناوری اطلاعات.	
و-۳-۳-۴- گسترش کیفیت مدیریت صحیح فرکانس رادیویی و اختصاص عادلانه آن.	
و-۴-۳-۴- ترویج برون‌سپاری فعالیت‌های اطلاعات و ارتباطات به بخش خصوصی.	۴-۴- استانداردسازی و یکپارچگی سیستم‌ها و نظامات فناوری اطلاعات و ارتباطات در کشور
و-۱-۴-۴- یکپارچگی و استانداردسازی سامانه‌ها، نرم‌افزارهای عمومی و اختصاصی و پایگاه‌های داده ملی برای تعامل و استفاده بهینه از منابع اطلاعاتی.	
و-۲-۴-۴- تدوین و روزآمدسازی استانداردهای حوزه فناوری اطلاعات و نظارت بر اجرای صحیح آنها.	
و-۳-۴-۴- توسعه و استفاده فراگیر از نرم‌افزارهای آزاد/ متن باز.	

راهکار	راهبرد
و-۴-۵-۱- تهیه نگاشت نهادی سازمان‌های فعال کشور در حوزه فناوری اطلاعات.	و-۴-۵- استقرار نظام ملی نوآوری فناوری اطلاعات در کشور با تنظیمات نهادی کارآمد و موثر
و-۴-۵-۲- ایجاد نظام ارزیابی برای انجام تنظیمات نهادی نظام نوآوری.	
و-۴-۵-۳- تنظیم وظایف، هماهنگ‌سازی ارتباطات و هدایت ارتباط عملکرد میان اجزای نظام فناوری اطلاعات.	
و-۴-۶-۱- استقرار نظام مدیریت و راهبری امنیت فضای تبادل اطلاعات کشور.	و-۴-۶- استقرار نظام امنیت فضای الکترونیکی تبادل اطلاعات کشور
و-۴-۶-۲- استانداردسازی محصولات و سازوکار امنیت حوزه فناوری اطلاعات.	
و-۴-۶-۳- توسعه و تقویت صنعت بومی امنیت فناوری اطلاعات.	
و-۴-۶-۴- ایجاد نظام پیشگیری و مقابله با تهدیدات مختلف در حوزه فناوری اطلاعات.	
و-۴-۶-۵- سهولت ایمنی و امنیت جهت شبکه‌های پرسرعت و کارآمد	و-۴-۷- ایجاد شبکه‌های مادر زیرساخت ارتباطی امن و مطمئن برای دسترسی آسان آحاد جامعه
و-۴-۷-۱- ایجاد شبکه یکپارچه ارتباطی مادر مورد نیاز فناوری اطلاعات در سطح کشور.	
و-۴-۷-۲- ایجاد شبکه ملی اینترنت برای دسترسی با کیفیت، امن و پایدار در سراسر کشور در هر زمان و هر مکان برای هر کس.	
و-۴-۷-۳- ایجاد نظام مدیریت یکپارچه شبکه ملی ارتباطات و فناوری اطلاعات.	
و-۴-۷-۴- توسعه و تقویت نرم‌افزارهای مورد نیاز زیرساخت‌های ارتباطی در راستای تحقق یکپارچگی، همراه با امنیت و پایداری آن.	
و-۴-۷-۵- ارتقاء و بهبود محیط حقوقی و نظارتی و تضمین امنیت شبکه برای کاربران.	
و-۴-۷-۶- تشویق، ترغیب و حمایت جهت توسعه هماهنگ و فراگیر زیرساخت‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات در سراسر کشور.	
و-۴-۷-۷- تقویت و توسعه مراکز و پایگاه‌های داده حیاتی برای تحقق جامعه اطلاعاتی.	

ز- "حوزه تعاملات منطقه‌ای و بین‌المللی"

ز-۱- تعریف و شناخت

چگونگی پیوند شبکه‌های ملی ارتباطی و اطلاعاتی با کشورهای منطقه و جهان و حضور مبتکرانه در مجامع و نهادهای منطقه‌ای و بین‌المللی و گسترش بازارهای کسب‌وکار فراتر از مرزهای ملی و تجارت الکترونیکی و همکاری‌های صنعتی و علمی و مهندسی در قلمرو این حوزه قرار دارد.

تبادل فرهنگی در فضای مجازی و روشهای مدیریت آن با حفظ آرمان‌ها و ارزش‌ها از دیگر مسائل این حوزه می‌باشد. تمرکز بر بازارهای هدف، شناسایی رقبا و رصد کردن مستمر بازارهای جهانی و انتقال دانش و انجام پروژه‌های مشترک علمی، فنی و اقتصادی نیز در این حوزه قرار دارد.

ز-۲- هدف بنیادی

تقویت و گسترش ارتباطات منطقه‌ای و بین‌المللی در حوزه‌های مختلف فناوری اطلاعات.

هدف نیازمند گسترش ارتباطات همه‌جانبه در ابعاد مختلف اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی می‌باشد. کانون منطقه در زمینه فناوری اطلاعات نیازمند پیوند و تقویت ارتباطات کشور با سایر کشورها می‌باشد بهره‌گیری از مزایای تجارت، سلامت، آموزش، گردشگری، بانک، بیمه و . . . الکترونیکی نیازمند گسترش پیوندهای فیزیکی و نرم‌افزاری (حقوقی و علمی) می‌باشد. همچنانکه افزایش سهم محصولات و خدمات فناوری اطلاعات در بازارها، نیازمند حضور مستمر با استفاده از مزایای این صنعت در جهان است.

ز-۳- جهت‌گیری‌های راهبردی

راهبردهای این حوزه به حضور مبتکرانه در مجامع و نهادهای منطقه‌ای تکیه نموده؛ انتخاب بازارهای هدف را در اولویت قرار داده بر انتقال تجربه و دانش از سایر کشورهای پیشرو توجه دارد. توانمندسازی ملی برای دستیابی به قدرت رقابت جهت کسب بازارها با

گسترش همکاری‌های مشترک اقتصادی و تجاری با دیگر کشورها نیز اهمیت به‌سزایی پیدا نموده است.

تطبیق قوانین و استانداردهای ملی با قوانین و استانداردهای بین‌المللی در فرآیند جهانی شدن از دیگر موضوعات مهم در انتخاب و گزینش راهبردهای این حوزه بوده است.

ز-۴- راهبردها

- ز-۴-۱- گسترش همکاری و تعامل با کشورهای جهان در حوزه فناوری اطلاعات.
- ز-۴-۲- حضور فعال و مبتکرانه در مجامع و نهادهای منطقه‌ای و بین‌المللی فناوری اطلاعات برای حفظ حقوق، ارزش‌ها و منافع ملی.
- ز-۴-۳- عرضه خدمات و محصولات در حوزه فناوری اطلاعات در بازارهای منطقه‌ای و بین‌المللی.
- ز-۴-۴- ارتباط با مجامع علمی و تحقیقاتی جهت انتقال و تبادل دانش و فناوری.

ز-۵- راهبردها و راهکارها

راهکار	راهبرد
ز-۴-۱-۱- ایجاد نهادهای مشترک علمی، فنی، اقتصادی، تجاری و اجرای طرح‌های امنیتی منطقه‌ای و بین‌المللی.	گسترش همکاری و تعامل با کشورهای جهان در حوزه فناوری اطلاعات
ز-۴-۱-۲- اتصال شبکه ارتباطی کشور به کشورهای همجوار به منظور تبادل و انتقال اطلاعات و برقراری ارتباطات بین‌المللی.	
ز-۴-۱-۳- جذب و بکارگیری افراد حقیقی و حقوقی با استعداد خارجی برای توسعه پرشتاب فعالیت‌های فناوری اطلاعات کشور.	
ز-۴-۱-۴- تلاش در جهت دستیابی به سیستم‌ها و شبکه‌های آموزش کشورهای پیش‌رو در صنعت فناوری اطلاعات.	
ز-۴-۱-۵- استقرار نمایندگی‌های جهانی جهت فناوری اطلاعات در کشور برای تحقیق بخشیدن به کانون و مرکز سرویس‌های فناوری اطلاعات منطقه‌ای.	
ز-۴-۱-۶- جذب و بکارگیری افراد حقیقی و حقوقی با استعداد خارجی برای توسعه پرشتاب فعالیت‌های فناوری اطلاعات کشور.	

راهکار	راهبرد
ز-۲-۴-۱- بهره‌گیری از تجربیات منطقه‌ای و بین‌المللی در توسعه فناوری اطلاعات.	ز-۲-۴-۲- حضور فعال و مستکرانه در مجامع و نهادهای منطقه‌ای و بین‌المللی فناوری اطلاعات برای حفظ حقوق، ارزش‌ها و منافع ملی
ز-۲-۴-۲- حضور فعال در سازمان‌ها و مجامع منطقه‌ای و بین‌المللی مرتبط با حوزه فناوری اطلاعات.	
ز-۲-۴-۳- بهره‌گیری از تسهیلات و امکانات سازمان‌های منطقه‌ای و بین‌المللی جهت توسعه سطح علمی و فنی در حوزه فناوری اطلاعات.	
ز-۳-۴-۱- افزایش کیفیت و توان رقابتی محصولات داخلی فناوری اطلاعات در چارچوب استانداردهای بین‌المللی.	ز-۳-۴-۳- عرضه خدمات و محصولات در حوزه فناوری اطلاعات در بازارهای منطقه‌ای و بین‌المللی
ز-۳-۴-۲- فراهم آوردن بستر همکاری‌های اقتصادی و تجاری منطقه‌ای و بین‌المللی.	
ز-۳-۴-۳- مکلف نمودن دفاتر نمایندگی‌ها و سفارتخانه‌ها جهت همکاری در بازاریابی محصولات در حوزه فناوری اطلاعات.	
ز-۳-۴-۴- انجام پروژه‌های مشترک با شرکت‌ها و سازمان‌های منطقه‌ای و بین‌المللی.	
ز-۳-۴-۵- پوشش و پیوند بنگاه‌های کوچک، متوسط و بزرگ از سوی بنگاه‌های جهانی.	
ز-۴-۴-۱- مجامع علمی و تحقیقاتی بین‌المللی جهت ارتقاء سطح علمی و انتقال دانش در حوزه فناوری اطلاعات به کشور.	ز-۴-۴-۴- ارتباط با مجامع علمی و تحقیقاتی جهت انتقال و تبادل دانش و فناوری
ز-۴-۴-۲- همکاری با مراکز و مجامع علمی و تحقیقاتی و اجرای پروژه‌های مشترک.	
ز-۴-۴-۳- حمایت از حضور مؤثر متخصصین ایرانی در مجامع علمی و تحقیقاتی.	
ز-۴-۴-۴- ایجاد دانشگاه‌های مجازی مشترک با کشورهای منطقه‌ای و بین‌المللی.	
ز-۴-۴-۵- فراهم آوردن زیرساخت ارتباطی فناوری اطلاعات برای پیوند شبکه‌های علمی ملی با شبکه منطقه‌ای و بین‌المللی.	

۳-۶- شاخص‌ها و اهداف کمی

بدیهی است پس از تصویب جهت‌گیری‌های کلی سند (بیانیه‌های ارزشها، چشم‌انداز و مأموریت)، حوزه‌های راهبردی، اهداف و راهبردهای هر حوزه، لازم است دستگاه‌های مسؤول هر یک از حوزه‌های مذکور تعیین گردیده و طی مدت ۶ ماه، شاخصهایی سنجش و اهداف کمی چشم‌انداز سند فناوری اطلاعات کشور را تهیه و به تصویب شورایعالی فناوری اطلاعات کشور برسانند. این فرایند مورد نظارت راهبردی مرحله‌ای برنامه‌های پنج‌ساله توسعه فناوری کشور در راستای تحقق چشم‌انداز سند قرار گرفته و ارزیابی مستمر سالیانه عملکرد اجرایی دستگاهها بر این مبنا صورت خواهد گرفت.

ضمیمه: تعاریف واژگان کلیدی

- فناوری اطلاعات

با رویکرد فنی می‌توان گفت به کلیه فناوری‌هایی که در جمع‌آوری، انتقال، ثبت، پردازش، انتشار و نمایش اطلاعات به بشر کمک می‌کنند فناوری اطلاعات و ارتباطات گویند. توربان فناوری اطلاعات را استفاده از شبکه‌های کامپیوتری در سازمان‌ها می‌داند. هنری لوکاس بکارگیری هر گونه فناوری به منظور جمع‌آوری، پردازش، ذخیره‌سازی و انتقال اطلاعات را فناوری اطلاعات می‌داند. بر اساس تعاریف گفته شده می‌توان فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات را در پنج گروه فناوری‌های دریافت اطلاعات شامل انواع حسگرها، صفحه‌کلید و ماوس و...، فناوری‌های انتقال اطلاعات شامل ماهواره‌ها، شبکه‌های زیرساخت مخابرات و ارتباطات و... فناوری‌های پردازش اطلاعات شامل انواع رایانه‌ها بزرگ و کوچک و ریزپردازنده‌ها نهفته در وسایل مصرفی، فناوری‌های ثبت و نگهداری اطلاعات شامل انواع حافظه‌ها و فناوری‌های نمایش اطلاعات شامل انواع نمایشگرها و چاپگرها و... رده بندی نمود.

آمادگی الکترونیکی

آمادگی الکترونیکی به توانایی کشور در بهره‌برداری از امکاناتی چون اینترنت به عنوان محور رشد جامعه و توسعه انسانی اشاره دارد. به طور کلی آمادگی الکترونیکی این‌طور تعریف شده است: "میزان آمادگی یک جامعه برای مشارکت در اقتصاد الکترونیکی".

زیرساخت اطلاعات

زیرساخت اطلاعات، استانداردها، قوانین و مقررات، فعالیت‌های تجاری و فناوری‌هایی را که به منظور انتقال و به اشتراک‌گذاری امن و مجاز اطلاعات مورد نیاز است در بر می‌گیرد. بانک جهانی زیرساخت اطلاعاتی و ارتباطی را به شبکه‌های اطلاعاتی و مخابراتی اطلاق می‌کند که از طریق آنها اطلاعات منتقل، ذخیره و ارائه می‌شوند. با توجه به مطالب ارائه شده در خصوص مفهوم زیرساخت و زیرساخت اطلاعات، می‌توان گفت که مفهوم زیرساخت‌های فناوری اطلاعات تبیین‌کننده عواملی است که دارای ویژگی‌های زیر باشد:

۱. فراهم‌کننده مبنایی برای پشتیبانی سایر خدمات و سرویس‌ها

۲. ارائه کننده خدمات ضروری و لازم برای ایجاد و توسعه سایر بخشها
۳. تسهیلاتی است که جنبه عمومی دارند و متعلق به فرد/سازمان خاصی نیستند.
۴. تسهیلات، خدمات و تاسیساتی هستند که برای کارکرد جامعه اطلاعاتی مورد نیازند. نهایت اینکه با توجه به ویژگی های فوق الذکر می توان گفت که مهمترین مصادیق زیرساخت های فناوری اطلاعات عبارتند از:

زیرساختهای فنی

زیرساختهای حقوقی و قانونی

زیرساختهای امنیتی

زیرساختهای اجتماعی و فرهنگی

زیرساختهای فنی

بدون وجود زیرساخت فنی مناسب جهت پیاده سازی و بکارگیری پایگاهها و برنامه های کاربردی، بهره گیری از منافع فناوری اطلاعات محقق نخواهد شد. توسعه هر بخش به نحوی از زیرساخت های فنی تاثیر پذیر خواهد بود. میتوان زیرساخت فنی را از دو بعد زیرساخت ارتباطی و اطلاعاتی مورد بررسی قرار داد:

زیرساخت ارتباطی

تجهیزات و سامانه هایی است که از طریق آن ها اطلاعات انتقال و یا دریافت می گردد. مانند شبکه های مخابراتی، خطوط فیبر نوری و غیره.

زیرساخت اطلاعاتی

از زیرساختهای اطلاعاتی مهم می توان به موارد ذیل اشاره نمود:

- الف- مرکز داده اینترنتی (IDC) ب- کارت هوشمند ج- سیستم تشخیص هویت (GIS)
- د- سیستم اطلاعات جغرافیایی

زیرساختهای حقوقی و قانونی

بکارگیری و توسعه موفق فناوری اطلاعات به وجود قوانین و مقرراتی که مشوق توسعه باشند و نه عامل باز دارنده؛ وابسته است. بر این اساس کشورها نیازمند اصلاح قوانین و یا تدوین قوانین جدیدی هستند که پذیرش و بکارگیری فناوری اطلاعات را مورد توجه قرار دهد. این قوانین باید مواردی از قبیل شیوه سازماندهی و اداره کردن بخش فناوری اطلاعات، حریم شخصی، امنیت، جرایم رایانه ای، شناسایی و صدور مجوز، مالیاتها، تعرفه های گمرکی و سایر موضوعات را پوشش دهند.

زیرساختهای امنیتی

بر اساس مطالعات انجام گرفته در مورد زیرساخت های امنیتی، یک جامعه اطلاعاتی ایمن جامعه ای است که در آن همه کاربران به این جامعه اطمینان دارند و قادرند که اطلاعات را به گونه ای مطمئن به اشتراک گذارده و مدیریت کنند.

یادگیری الکترونیکی

یادگیری الکترونیکی بر اساس تعریف کمیسیون اتحادیه اروپا در برنامه اجرایی عبارتست از "بکارگیری اینترنت و فناوری های چندرسانه ای جدید جهت بهبود کیفیت یادگیری از طریق تسهیل دسترسی به منابع و خدمات و هم چنین تسهیل تعاملات و هم کاری ها." در این شیوه های یادگیری جدید که دانش آموز محورند، اهمیت یادگیری به عنوان یک فرآیند اجتماعی، بسیار مورد توجه قرار می گیرد و تعاملات بین دانش آموزان با یکدیگر و هم چنین بین دانش آموز و مدرسان بسیار حائز اهمیت است.

یادگیری از راه دور

روشی برای تدریس از راه دور بخصوص برای مناطق دور دستی که تسهیلات آموزشی و یا رشته های آموزشی مورد نیاز دسترس نمی باشد. یادگیری از راه دور شامل یادگیری از طریق تلویزیون، رادیو، مکاتبه، اینترنت، لوحهای آموزشی، ویدئو و... می باشد.

دولت الکترونیکی

امروزه جوامع در حال تبدیل شدن به جوامع الکترونیکی و شهروندان نیز به کاربران شبکه های اطلاعاتی هستند. اکنون مردم بیشتر به حقوقشان آگاه هستند و سعی می کنند که توانایی های خود را در اخذ تصمیمات آگاهانه در جنبه های تأثیرگذار بر زندگی شان توسعه دهند. در همین راستا دولت الکترونیکی در اکثر قریب به اتفاق کشورها مورد توجه قرار گرفته و کشورهای در حال توسعه اقداماتی را در جهت نیل به این هدف شروع کرده اند. می توان گفت که دولت الکترونیکی از حد یک ایده جدید فراتر رفته و همه کشورهای توسعه یافته و حتی در حال توسعه، گام های موفقی را به سوی بهره برداری از پتانسیل ها و مزایای این مقوله برداشته اند.

در عصر حاضر افراد جامعه انتظار دارند که کلیه خدمات و سرویس های دولتی با حداقل هزینه، حداکثر سرعت و حداقل زمان در اختیار آن ها قرار گیرد، لذا این امر حائز اهمیت است که دولت، توانایی ارائه بهترین خدمات را در کمترین زمان و با بهترین راندمان، به اقشار مختلف جامعه داشته باشد. در بسیاری از کشورهای کمتر توسعه یافته سامانه ها و

ابزارهایی که در حال حاضر در ادارات دولتی برای ارائه خدمات و اطلاعات به شهروندان مورد استفاده قرار می‌گیرند، قدیمی بوده و روند کار در دستگاه‌های دولتی کند است. آنها در جلب رضایت شهروندان موفقیت‌چندانی ندارند از سوی دیگر سرمایه‌گذارهای قابل توجهی در زمینه طراحی و به‌کارگیری سیستم‌های جدید در بخش دولتی صورت نمی‌گیرد.

با بکارگیری دولت الکترونیکی، دولت‌ها به دنبال بهبود کیفیت و افزایش سرعت خدمت‌رسانی مداوم با کاهش هزینه‌های تعامل بین خود و گروه‌های شهروندی (افراد، شرکت‌ها و جوامع شهری) می‌باشد. گروه‌های ذینفع کلیدی در این خصوص عبارتند از:

- شهروندان
- سازمانها و نهادهای دولتی
- شرکتها
- سازمانهای غیر انتفاعی
- NGO ها
- شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات شهری
- قوه مقننه و قضائیه

سلامت الکترونیکی

سلامت الکترونیکی عبارتست از "توسعه استفاده و بکارگیری فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطاتی جهت ارتقای سلامت." هم‌چنین بر اساس تعریف آیزنباخ در سال ۲۰۰۱، که یکی از پیشگامان مبحث سلامت الکترونیکی است، این واژه چنین تعریف شده است: "سلامت الکترونیک، ارائه خدمات و اطلاعات بهداشتی و درمانی از طریق اینترنت و فناوری‌های مربوطه است. این واژه تنها به مشخصات فنی اشاره ندارد بلکه به شیوه تفکر، تلقی و تعهد به بهبود مراقبت‌های درمانی در سطح ملی، منطقه‌ای و جهانی نیز از طریق بکارگیری فناوری اطلاعات اشاره دارد."

سه مفهوم مرتبط دیگر که به تبیین مفاهیم مرتبط کمک می‌کنند عبارتند از: ۱- دوراپزشکی^۱، درمانی را در اختیار افرادی قرار می‌دهد که به مراکز مشاوره‌ای دسترسی ندارند و در مناطق دورافتاده قرار دارند.

¹ Telemedicine

۲- خدمات بر خط^۱، سامانه های کاربردی مبتنی بر وب که از طریق آن شهروندان می توانند بدون مراجعه به دفاتر عمومی مربوط به خدمات درمانی، برای دریافت این خدمات اقدام کنند.

۳- سیستم های مدیریت و پرونده های بیماران: مجموعه ای از پایگاههای داده است که به منظور مدیریت و استفاده از پرونده های بیماران ایجاد شده اند. این پایگاه ها اطلاعات شخصی بیماران، سوابق بیماری ها و نتایج آزمایشات آنها را پوشش می دهد.

تجارت الکترونیکی

در ساده ترین تعریف می توان تجارت الکترونیکی را انجام امور تجارت بوسیله سامانه های الکترونیکی دانست. گروه مشاوره ای گارتنر به عنوان یک شرکت تحقیقاتی و مشاوره ای معتبر، تجارت الکترونیکی را میزان استفاده یک شرکت از فرصتهای ایجاد شده توسط شبکه اینترنت و فناوری های مرتبط معرفی نموده اند. سازمان توسعه و همکاریهای اقتصادی^۲ نیز تجارت الکترونیک را انجام تجارت (خرید و فروش کالاها و خدمات) از طریق اینترنت، (خواه کالاها و خدماتی که قابلیت ارائه و تحویل از طریق اینترنت را دارند و خواه آنهایی که ندارند) خرید، فروش و مبادله کالا، خدمات و اطلاعات از طریق شبکه می داند.

گردشگری الکترونیکی

بطور خلاصه گردشگری الکترونیکی را می توان "بکارگیری فناوری اطلاعات در جهت دسترسی به منابع و تجربیات گردشگری مربوط به یک کشور یا یک منطقه دانست". بنا به یک تعریف جامع تر، "گردشگری الکترونیکی همان کسب و کار الکترونیکی در گردشگری است". برای سازمان هایی که در بخش گردشگری مشغول فعالیتند، کسب و کار الکترونیکی در واقع استفاده از فرصت های موجود در جهت بهبود ارتباطات و تعاملات خارجی و داخلی از طریق اینترنت و اینترنت است.

بیمه الکترونیکی

بیمه الکترونیکی را در حالت کلی می توان "کاربرد اینترنت و سایر فناوری های اطلاعاتی در تولید و توزیع خدمات بیمه ای" تعریف نمود. در تعبیری خاص و محدود تر نیز بیمه الکترونیکی را ارائه پوششی بیمه ای دانست که از طریق آن یک بیمه نامه بصورت آنلاین ارائه شده، مورد مذاکره قرار گرفته و قرارداد بسته می شود."

¹ On-line Service

² OECD

کاربران

کاربران فناوری اطلاعات افرادی هستند که در یک زمینه خاص اجتماعی و حرفه‌ای از فناوری اطلاعات به منظور برقراری ارتباط با دیگران، هماهنگی در انجام فعالیت‌ها، سرگرمی و یا تجارت و انجام کسب و کار استفاده می‌کنند. بدیهی است که واژه کاربران طیف وسیعی از افراد را شامل می‌شود که آن‌ها را می‌توان با توجه به زمینه‌های کاربری در گروه‌های مختلفی طبقه‌بندی نمود. به عنوان مثال کاربران یادگیری الکترونیکی را می‌توان به اساتید، دانشجویان، معلمان، دانش آموزان و ... تقسیم بندی نمود. جهت ارائه یک دسته بندی کلی از کاربران فناوری اطلاعات در سطح ملی می‌توان آن‌ها را به شکل ذیل دسته بندی نمود:

- شهروندان: شهروند عضوی است از یک شهر یا کشور که برخوردار از حقوق و منزلتی مدنی است. شهروند الکترونیکی هم فردی است که با فناوری اطلاعات آشنایی دارد و می‌تواند از خدمات الکترونیکی یک شهر الکترونیکی استفاده کند.
- بخش خصوصی: بر اساس اصل ۴۴ قانون اساسی، بخش خصوصی شامل آن قسمت از کشاورزی، دامداری، صنعت، تجارت و خدمات می‌شود که مکمل فعالیت‌های اقتصادی دولتی و تعاونی است.
- سازمان‌ها و نهادهای دولتی: بر اساس اصل ۴۴ قانون اساسی بخش دولتی شامل کلیه صنایع بزرگ، صنایع مادر، بازرگانی خارجی، معادن بزرگ، بانکداری، بیمه، تأمین نیرو، سدها و شبکه‌های بزرگ آبرسانی، رادیو و تلویزیون، پست و تلگراف و تلفن، هواپیمایی، کشتیرانی، راه و راه آهن و مانند این‌ها می‌شود که به صورت مالکیت عمومی و در اختیار دولت است.
- سازمان‌ها و نهادهای غیر دولتی: به طور کلی، اصطلاح سازمان غیردولتی در مورد موسساتی به کار می‌رود که مستقیماً از بودجه دولتی استفاده نمی‌کنند و اعضای آن‌ها در مقابل فعالیتی که انجام می‌دهند، مسئولیت تفویض شده دولتی ندارند. گاهی این اصطلاح هم مفهوم «سازمانهای مردمی» یا به اختصار PO به کار برده می‌شود. سازمان ملل متحد، اصطلاح NGO را به هر گروه غیرانتفاعی داوطلبانه از شهروندان جهانی اطلاق می‌کند که در سطح محلی، منطقه‌ای و بین‌المللی تشکیل شده باشد. آن‌ها نظریات و ارزیابی‌های کارشناسی خود را ارائه می‌دهند و همچون مکانیزم هشداردهنده عمل می‌کنند و در اجرای توافق‌نامه‌های بین‌المللی، همکاری و نظارت دارند. بنا به نظر نظام ملی حساسی در

آمریکا سازمان هایی غیرانتفاعی محسوب می شوند که هزینه های آنها عمدتاً از طریق کمکها و مساعدت های مردمی تأمین گردد.

بانک جهانی سازمان غیردولتی را "سازمان های خصوصی می داند که فعالیت هایی را در راستای التیام رنج، افزایش منافع مردم فقیر، حفاظت از محیط زیست، فراهم نمودن اساسی ترین خدمات اجتماعی، یا توسعه اجتماعی دنبال می نمایند." در مفهوم گسترده تر این عنوان برای هر سازمان غیرانتفاعی که مستقل از دولت است، بکار برده می شود. اتحادیه اروپا سازمانهای غیردولتی را سازمان هایی تعریف می کند که برای سود شخصی تشکیل نشده اند. اگر چه ممکن است کارمندان حقوق بگیر داشته باشند و در فعالیت های سود آور شرکت نمایند، اما سود یا مازاد حاصله را بین اعضا و مدیران پخش نمی کنند.